

Posamezna številka stane 2 kron.

Naročna lista: Celo leto 35 din., pol leta 18 din., četrt leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon Interurban štev. 113.

# STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LUDSTVO

Poštnina v državi SHS pavšalirana.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta štev. 5. - Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon Interurban štev. 113.

50. številka.

Maribor, dne 28. aprila 1923.

Letnik XIV.

## Posojila, ponudbe, krediti.

Vsaka vlada, ki stoji na slabih nogah, se večkrat posluži kakšnega »trika«, da natrosi vsaj svojim pristašem dovolj peska v oči ter jih tako zdravi iz premišljevanja in pomislekov slabega položaja. Ta pesek je navadno zlat, se močno blesti in cela tropa se v nadi dobrih nagrad in sijajnega položaja zopet vrže na agitacijsko delo. Cilj je dosežen, nestrpnost in pomisleki so pomirjeni. Na svidenje pri novi predstavi!

Baš sedaj smo v teku take predstave. Vladni gospodje napovedujejo zlato dolarsko mano, obljubljajo najlepši red v finančah, dviganje dinarja, omejitve draginje in še druge dohote in napredke. Finančni minister je ves vesel in dobi se celo ljudje, ki ga proslavljajo, češ, kaj ni dobro, da je pustil na stran šterlinge in franka, ali ni pametno in genijalno, da je prišel praznih rok iz Londona in Pariza, ko dobimo sedaj dolarje — cele kupe najboljšega denarja! Režimski listi so preskrbeli za to finančnistrsko predstavo najlepšo razsvetljavo in če bi kdo dvomil o sreči in dobroti te zlate »mane«, ga proglasijo kratkomo za upornika in veleizdajalca.

Kumanudijeva predstava je res prav lepa, kulise in vse, kar se za njimi skriva, je pa prav slaba in temna. — Beograjska vlada rabi denar, mnogo, mnogo denarja. Deficit raste, če tudi se valijo najsilnejša bremena na prečanske davkoplačevalce. Civilna lista raste, ministrske plače, dnevnice rastejo in raste seveda tudi draginja. Tu li dolgov rastejo: pri Narodni banki, pri raznovrstnih liferantih, pri podjetjih in vse, kar je že davno nakopičeno, kar se na novo zadolži in kar neprestano raste, čaka zamanj na plačilo in poravnavo. Upniki tirjajo, ne plača se pa niti amortizacija in obresti. Bolnišnice se zapirajo, bolniki so brez zdravljenja in brez hrane, vojniki lačni in raztrgani in celo invalidom dolguje državna uprava dve milijardi na smrtno nizkih podporah. Promet razpada, železnice so brez prago, lokomotiv in vagonov, v pristaniščih stojijo ladje, pridelki ostanejo neprodani, nakopičeno blago se kvari, uničuje, nekaj se razmeče, drugo pokrade, vse je v največji zanikarnosti zapisano razpadu. — Pri vsem tem in celo baš radi tega, se pa porodičarski družbi polnijo žepi. Vojna odškodnina prihaja in še predno dospe do meje — če sploh pride — so že marsikateri zaslužili milijone. Izkoriščevalci najhujše vrste kupujejo in prodajajo za državo. Ogromne svote, ki se pri tem iztržijo, zdrčijo v posamezne žepke, milijonarjev je vedno več, nad revščino, ki je tudi vedno večja, raja in piruje vedno večje razkošje in četudi je ista družba na vladi in na trgu, so za vladu kot tako še vedno potrebne ogromne svote denarja.

Vlada je iskala denar v Parizu in Londonu, pa brez uspeha. Cehom in celo Poljakom so dali v Londonu, beograjski vladi pa ne in sedaj, ko je bila potreba že največja, se je naenkrat pojavila pomoč iz Amerike. Solnce dolarjev je zasijalo. V Parizu in Londonu niso zaupali naši finančni upravi, našemu gospodarstvu ali drugače rečeno: naš finančni minister ni imel kredita. Angležem se ne čudimo. Silno so razumni in reelni in po njihovih listih vidimo, da dobro poznajo naše razmere. Na sijajne predstave ne dajo prav nič, vedno pogledajo tudi za kulise in kako dobro to znajo, smo opazili v listu »Times« od 13. t. m. O Francozih velja druga. Oni so dobri »zavezniki«, duševni očeti naših oblastnikov, dajejo jim ordene, posodijo vojaški kroj in reglement, prodajajo razno blago, tudi staro šaro, dajejo notranja in zunanja politična navodila, samo posojila ne dajo. Tu se neha »zaveznitvo« in pokroviteljstvo.

Rešitev iz zagate se sedaj ponuja iz Amerike. Ali je mogoče, da ima Amerika do naših državnikov toliko zaupanja? Da jim zaupa sedaj, ko so jim zaupanje vsi drugi in celo najožji zavezniki odrekli? To naj bi bila Amerika, ki je pognala SHS konzula, ker ni razumel, kako daleč segajo njegove pravice in dolžnosti. Ne, to ni oficijelna Amerika, to ni njena vlada s predsednikom, ki manj potrebuje na mesec od episkupa, ki gre v malo važni misli iz Beograda v Ameriko, ne, to ni vlada najbogatejše države, kjer se na najvišjih mestih toliko varčuje, da ima predsednik letne plače okrog 20 milijonov kron našega denarja proti 240 milijoni naše civilne liste, temveč to je privatni velekapital bančnih skupin, ki se na lastno roko spuščajo v razne špekulacije ter sedaj za svoj profit tudi našemu ministru segajo pod roko.

Bankirji, ki ponujajo posojilo, vedo, da je pri nas vse na prodaj, da porodica z vsem trguje, zato pa dajejo tudi samo en del v gotovini, za drugo pa hočejo graditi železnice, ter dajati razno blago. Govori se o 100 milijonih dolarjev — 30 milijard kron. V gotovini bi se izplačalo 30 milijonov dolarjev. To je veliko denarja, za beograjske gospode pa ne, ker sploh ni tolike svote, da bi je ti ne mogli potrošiti in razmetati. Bankirji gotovo dobro poznajo svoje bodoče dolžnike in državno premoženjsko stanje. Z zgradbo železnice in z raznimi eksploatacijami se bodo zagrizli v Jugoslavijo in že tedaj, ko so na to mislili, so vedeli, da jim to ne bo v škodo.

Posojilo, ponudba, kredit se pozdravlja, vsi so zadovoljni. Beograd in bankirji, narod pa itak nima besede in z vsemi sredstvi se stremi za tem, da niti ne zve, kako se njegova imovina zastavlja in prodaja in kaj bo posledica tega samovoljnega početja.

Beograd že davno sanja o pravi srbski železnici po pravih srbskih tleh do morja. Ameriški bankirji ponujajo denar in še tako železnico povrh. To je vse, kar si Beograd želi in drugo mu ni mar. Kaj bo s tem v zvezi, kaj se pride, to je deveta drga. Danes je prvo denar in ta srbska jadranska železnica. Prečanske železnice bodo še že toliko držale, da bodo dovažale blago v Beograd, da bo imela beograjska porodica dovolj »robo« za izvoz po novi železnici na morje. Bančna družba bo izkoriščala šume in rude, porodica pa ves prečanski svet in vse bo šlo po novi železnici. Prečanskim krajem ni treba spoja in zveze z morjem, kar je vredno in kar se le da, bo spel-

jano v Beograd in Beograd bo vse to lepo »scentraliziral« ter po svoji zvezi spravil v trgovino.

Z eksploatacijo porodice bo tekmovala ameriška družba in gotovo je, da bo dobro izrabila rok od 80 let, pobirala bo od celega posojila 8 odstotne obresti in ko bo njen 80 letni rok potekel, bodo rudniki izčrpani, gozdovi posekani in krog in krog srbsko-jadranske železnice žalostna pustinja.

To je načrt domačih in tujih izkoriščevalcev, ki mislijo, da narod sploh nima besede in da še ne bo tako hitro spregledal. Doba 80 let dvojne in pospešene eksploatacije se jim zdi dolga dovolj. Za celo življenje jim nudi veliko bogastvo, brezmejno razkošje in če ji sledi potop in razpad, jih misel na to tudi ne vznemirja. Načrti samovoljne gospode so eno, narod pa drugo in narod se bo oglasil prej nego se nadajo ter pokazal, da dobro vidi, kako in kaj se ponuja, posojuje, od kod in kam gredo krediti.

## Dva tabora.

Ukaz, da se naša država razdeli na 26 »oblasti« je, kakor se uradno obvešča, od vladarja podpisan, stojimo torej tudi pred gotovostjo na dva dela raztrgane Slovenije.

Centralistični sistem in metode, katerih se naša sedanja radikalno-policijska vlada poslužuje, poganja malodane celokupno slovensko in hrvatsko ljudstvo v nevzdržljiv položaj manjvrednih državljanov. Policijski režim, izjemne določbe zoper cerkev, šole, delavske stanovske organizacije, sploh zoper vsakega in vse, ki se čisto naravno upirajo centralističnemu poenotenju vsega mišljenja, čustvovanja, kulturnih in zgodovinskih razlik, vse to hoče namenoma slovenske in hrvatske državljane spremeniti v nezadovoljne. Namesto, da bi vlada zadovoljila čisto naravne samosvoje potrebe raznih zgodovinskih skupin, iz katerih je nastala naša država in katere so se že kot organizirane enote, ne pa kot brezpravni in enolični individui združile v eno državo, jih hoče izbrisati, uničiti in preustrojiti na eno kopito, ne meneč se za naravni odpor teh živih, že visoko razvitih in diferenciranih organizmov.

Te žive sile, ki bi s pomočjo previdne, obzirne in razmeram prilagodujoče se politike našo državno enoto le okrepile in bi postale v resnici državotvorne sestavine, hoče vlada oropati vse njihove samobitnosti, in ker je to protiziviljsko, mehanično nasilje nemogoče, je naravno, da se mesto okrepitve države umetno ustvarja globoko nasprotje, boj za biti in nebiti, in s tem propadanje države v moralnem, kulturnem in gospodarskem oziru.

Kar je najbolj obtežljivo za naš centralizem, je to, da s a m ruši zaupanje, ki ga naša država potrebuje, da jo inozemstvo uvaža; da s a m proglašča cele narode kot protidržavne; da sam prebivalstvo ne samo ogorčuje in potiska v čedalje ostrejšo bojno opozicijo, marveč s a m naše notranje boje pred inozemstvom slika v tako kričeh in nasičenih barvah, da izgublja Evropa vero v našo notranjo solidnost, v našo bodočnost in življenjajmožnost.

Vsak nadaljni uspeh centralizma je vsled tega novi minus v vsej naši državni bilanci ter bo imel za posledico poostrenje notranjih bojev in bo našo državo privedel do tega, da postanemo nobenega vpoštevanja več vredna količina pred zunanjim svetom.

In vse to se godi pod nepremišljeno frazo, da smo »bratski« narodi! Centralizem pa ne pozna ne bratstva, ne pravice, ne resnice. On posega po naših največjih narodnih svetinjah in kulturnih pridobitvah; on ne prizna avtonomije ali federacije; on sega po našem jeziku najčasitljive starosti, ker njegovega razvoja v zgodovini jezikov ne pozna; on sega po vseučilišču, po bolnicah, po blaginjanju, torej po vsem, kar si je naš narod v boju zoper nemški centralizem tekom dolgih stoletij težko priboril.

Mi smo si danes na jasnem, da smo se prevarali, ter da smo prišli samo iz dežja pod kap. Centralizem nas je vrgel v neizprosno notranje boje, katere pa hočemo brez krvi zmagonosno dobojevati pri prihodnjih volitvah. Strnimo se že danes odkrito v dva tabora: v enem naj se strne vse, kar se smatra kot pošten in zaveden Slovenec, v drugem pa ona peščica narodnih izdajcev, koje hočemo za vnaprej označevati kot slovenske Srbijance. Izvolitev tabora je vsakemu prosta. Vse stranke in stranci naj pa saj za to dobro izginejo, da se zamoremo za vselej bolje razločevati, kdo je res Slovenec in kdo je slovenska propalica.

## Vsem jugoslov. državljanom!

Nad rusko zemljo, nad tistimi širokimi in nekoč tako plodnimi planjavami, ki so svojčas prehranjevale vso Evropo, je zagospodaril in gospodari še vedno kruti in strašni car — glad.

Neskončne so žrtve, ki jih je zahtevala in jih dnevno še zahteva lakota v Rusiji. Ves svet brez razlike narodnosti in stanu in prepričanja se je dvignil v pomoč nedolžnim žrtvam.

Stotisoči, da, milijoni otrok, mater in starčkov bi se bili lahko ohranili pri življenju, če bi pomožne akcije ne bili ovirali razni neosnovani predsodki. Danes so, hvala Bogu, ti predsodki premagani tudi v naši državi. Tudi naša država se oficijelno udeležuje tega človekoljubnega dela. Sirom vse naše države se pobirajo darovi v pomoč gladujoči Rusiji. Tako se je na veliki petek samo v Zagrebu nabralo 200.000 K, v Beogradu na isti celo 400.000 dinarjev.

Le Slovenija se dosedaj še ni izkazala z nobenim večjim darom, če izzamemo to, kar se je nabralo po cerkva in kar so posamezne socialistične organizacije poslele potom svojih mednarodnih zvez v Rusijo.

Skrajni čas je bil, da smo se zdramili tudi še mi. — Četudi preživljamo kritične čase, čeprav trpimo pod to

vedno rastočo draginjo — vendar pa smemo reči, da se vsaj enkrat na dan lahko do siteda najemo.

In če pomislimo pri tem, da živijo tam v veliki Rusiji ljudje, ki že dolge mesece niso videli poštenega kosa kruha, ki so pojedli vso strešno slamo, pomešano z blatom in prstjo, ki v svojem brezkončnem obupu izkopavajo celo mrlice in jedo njih meso, samo da si za nekaj trenutkov podaljšajo življenje — tedaj na mpač ne bo težko, da si pritrhamo kakoršenkoli za življenje nepotrebnih izdatkov in darujemo to svotico onim, ki trpe v tako brezkončni bedi.

Pomožno akcijo za gladujočo Rusijo povsodi zelo simpatično pozdravljajo. Vidi se, da ljudstvo hoče in želi pomagati. Obrtniki in delavci so že določili, da bodo žrtvovali zaslužek dvournega dela v ta namen, učitelji in cele penzionisti so se tudi že pridružili.

Upamo, da bo okoli 1. maja vsakdo, pa bodi si državni ali privatni uradnik, posameznik ali korporacija, gospodar ali uslužbenec položil svoj — pa naj si bo še tako naznaten — dar na nabiralno polo mariborskega pomožnega odbora.

Apeliramo na čustvo človečanstva in bratoljubja, na naša dobra in usmiljena srca. Vsakdo naj si šteje v čast in ponos, da ima priložnost, olajšati gorje vsaj enemu izmed teh 30 milijonov, ki jih je zadela ta nepopisna nesreča. — Kajti lep in svetel bo spomin na to človekoljubno delo in brezmejnja bo hvaležnost tisočih src, ki bodo deležna naših darov!

Odbor za pomoč gladujočim v Rusiji.

## Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Z razdelitvijo države na oblasti se silno mudi našim ministrom. Ministrski svet je sklenil 26. t. m., da odpotuje minister pravde dr. Lazar Marković v Subotico, ker tam mimo potuje kralj v Pariz, in mu ponudi v podpis ukaz o upravnih razdelitvah države. »Jutro« javlja, da stopi naredba o razdelitvi na oblasti z 28. aprilom v veljavo.

Narodna skupščina se je pečala z debato o dvanajstih za maj in junij. Kot kritični govorniki so nastopili: zemljoradnik Lazič, socialist Golouh in narodni socijalec Deržič. V imenu Jugoslovanskega kluba je prečital poslanec Pušenjak protestno izjavo proti kršitvi zakona o državnem računovodstvu od strani vlade.

Ministra — Turka Vilović in Omerović sedita že zopet na ministrskih stolcih. — V upata, da bo njuno postopanje z večino odobrili glavni zbor muslimanske stranke.

GENOVSKA KONFERENCA.

Lloyd George se trudi, da z desetletnim premirjem zajamči mir v Evropi. V svojem govoru je poudarjal, da Anglija ne gre za nobeno ceno v kako kladnico. Francija je vedno bolj osamljena in že prvi nastop Rusov na konferenci jo je začel razkrinkovati pred celim kulturnim svetom. Rusi so prvi predložili razorožitev in zajamčili so tudi svojo, ako se sprejme načelo razorožitve. — Francija je bila proti — načelu. Čičerin je govoril o zvezi narodov in naglašal je, da bo Rusija pošteno vstopila in sodelovala, kakor hitro se ta organizacija preosnuje na podlagi popolne enakopravnosti vseh včlanjenih držav. Francija je — proti enakopravnosti. Ruski nastop je razpršil nezaupanje, ki ga je ustvarila žurnalistika v francoski politični službi iz Pariza in Helsingfora. Vedno bolj se bliža Amerika in celo Anglija Rusiji in današnji francoski režim se vedno bolj in bolj obsoja. — Govori se, in mnogi listi pišejo, da se Madžari priznajo Rusijo, njeno pogodbo z Nemčijo ter da se Rusiji ponujajo v gospodarskem in tudi v vojaškem oziru, ki bi šel na rovaš Rumunije. Madžarski delegat zanika vsako vojaško zvezo z Rusijo, o gospodarskih ugovorih pa ne črne niti besede. Rusi na vse vesti po listih in političnih krogih molčijo, kaj bi ne, saj niso vezani na nobeno stran, saj živijo svoje samostojno, novo življenje.

RUSIJA IN POLJSKA.

Poljska je izjavila, da ne prizna rusko-nemške pogodbe in Čičerin je zato pismeno vprašal poljskega zunanjega ministra, od kod in kako si lasti za to pravico, ko je Poljska vendar tudi sama že davno poprej sklenila z Rusijo posebno pogodbo, ki ji je bila potrebna. Rusija protestira, da se Poljska udeležuje akcije, ki je naperjena proti rusko-nemški pogodbi. Ker je Poljska, ki ne pripada ne mali ne veliki antanti zvezana z Rusijo s pogodbenimi, je to njeno postopanje nezaslišno, ker bi se na ta način lahko vsaka država vmešavala v pogodbe, ki sta jih sklenili dve drugi državi in bi bila tudi Rusija upravičena, pobijati pogodbo ali točke kake pogodbe, ki jo je sklenila Poljska s kako tretjo državo. — Nastop Poljakov jasno kaže, kake pojme o poštenju in o obvezah dane besede imajo državniki in učenci francoske politične šole.

## Beleške.

V dobi demisij. Podpredsednik skupščine dr. Hrasnica je demisioniral povodom razmer, ki so nastale v muslim. klubu, mestu muslimanskih ministrov, ki jih Pašić še vedno zadržuje in noče sprejeti ostavke, je začasno minister pravde dr. Laza Marković prevzel tudi portfelj ministrstva trgovine in zdravja. Ministra Žerjava bo radi boleznim men da nasledil kak demokrat. Minister Kumanudi grozi z demisijo, če se ne sprejme 200 odstotno povznanje zemljiškega davka. — Nintič in Kumanudi sta v Genovi ter dajata večerje, eden italijanskemu vojnemu ministru, drugi pa zavezniškim zastopnikom. Po tem stanju manjka pet ministrov. Sedaj je še Pašić ponesrečen, na »srečo« pa še vendarle doma konferira z raznimi referenti. Ministrski svet je tako nepopolen, da bi vlada že lahko uvidela nemogočnost svojega dela. Ona pa vseeno opravlja vse posle, njej ni mar relativna večina, nepopolnost ministrstva.



in tudi ne kraljeva odsotnost. Vlada se ne vda, zavarovati si hoče doživljenjski obstanek. — Vladi zadostuje samo ministrski »komitet«. To je posebna beograjska specialiteta — nova vrsta komitov ali nova komitadžija.

V duhu režima, Računovodstvo »Glavne kontrole« — kolikor ga je sploh — je nekaterim ministrom zelo na poti in računskih uradnikov ali »računospitačev« ministri ne vidijo radi. Ti uradniki imajo nalogo, kontrolirati ministrske račune, kolikor se to sploh da, ko ni budžeta, ni pravih knjig in ko se financira z raznovrstnimi »krediti«. Absolutistične vlade ne prenašajo kontrole, ker nad absolutizmom ni nikogar, komur bi se polagalo račune. To vladno pojmovanje se pri raznih ministrih različno izraža in udeležuje, kakor je pač ta ali oni razporejen in kakoršne je narave. Pri ministru pošte Žarku Miladinoviču je pa višek in njegovi odnosi napram kontroli so popolnoma v duhu režima. — Poročali smo že, da ta gospod za sebe in za svoj avtomobil naročuje posebne vlake in še mnogo podobnih stvari. To so seveda »sitnice« — malenkosti, tu in tam pa le pride v konflikt s kontrolo. Tako je predložil cel kup računov za svojega šoferja povodom avtomobilskih izletov svoje soproge. Kontrolni uradnik je uvidel, da gospa Miladinovičeva še ni minister in stopil je v ministrov urad, da to raztolmači. Minister je bil ves začuden vsled tolke — predznosti in ko uradnik na ponovno zahtevo ni hotel potrditi računov, se je minister — bivolsko močen človek — še bolj razburil, zgrabil je »računospitača« za prsa ter ga kot kak poštni paket vrgel iz urada. — Tako vzgojujejo gospodje ministri uradnike k poslušnosti in spoštovanju ministrskih interesov.

Pašič, žrtev protekcijonizma. Pašičev avtomobil je nedavno vsled nerodnosti svojega šoferja trčil ob neki drog ali ogel na Terazijah in g. Pašiča je precej pretreslo. Pa mu ni ravno sile, sedaj že po ves dan doma sprejema razne referente. O njegovi nezgodi so precej pisarili, in sedaj tudi pravijo, da je Pašič — oče protekcijonizma — postal pri tej avtomobilski nesreči njegova žrtev. Šofer Radović, ki ga je vozil in pretresel, ni imel šoferske kvalifikacije, temveč je po protekciji dobil mesto šoferja.

Kako se pri nas preiskuje. Sarajevska »Nova Otadžina« poroča, da je dobrovoljec Nikola Karić iz Bosne že od 27. januarja 1919 zaprt v zaporu na Cetinju vsled vojnosođniške preiskave. Razne intervencije, da se postavi tega siromaka pred sodnijo, so bile brez uspeha. Dolgo se na nje ni niti odgovarjalo, sedaj pa, ko je bilo že upati, da se zadeva vendar enkrat reši, je došlo poročilo, da se je »corpus delicti« v dobrovoljčevi kazenski zadevi — izgubil. Materijal za obtožbo so torej v teh dolgih letih izgubili, osumljenca pa ne, in ta bo sedaj še nadalje čakal v zaporu, da se corpus delicti poišče.

Varčevanje na Češkem in pri nas. Narodni soseski\* v Češkoslovenski republiki se je predložil načrt o varčevanju z državnim denarjem. Pred vsem se bodo znižale plače ministrom in poslancem, kateri so izven tega uradniki ter so prejimali do sedaj dvojno plačo. Dalje se ukinejo doklade za ministrske avtomobile; plača predsednika se zniža d tih milijonov kron na eden milijon. Nek poslanec predlaga dalje, da se tudi na Hradčaneh (stanovanje predsednika) začne štediti ter pristavi: »Mi smo mala republika in radi tega moramo tudi reprezentirati. A če se tam štedi, se mora tudi tu. Če se je znižala plača državnim uslužbencem, mora isto žrtev tudi vsaki drugi doprinesiti. Kot prvi pride na vrsto berlinski poslanik Vladimir Tusar, ki dobi letno vsega skupaj 390.608 Kč. — Bolgarska vlada, ta razume to bolje; ta je začela varčevati na vse strani. Ravno je ukinila mesto poslanika v Varšavi, na Dunaju, v Budapešti, v Pragi in v Haagu. Službo poslanika v Pragi ima izvrševati oni v Belgradu. — H koncu pravi, da ima Češkoslovenska državi v vsaki kurji vasi plačanega diplomata. — Kaj pa porečemo mi k temu? Bi ne bilo na mestu tudi pri nas iz strani poslanikov predlagati vsestransko varčevanje? Predsednik Zedinjene Amerike s 100 milijoni prebivalcev dobi letno 15, predsednik Češkoslovenske republike z 12 milijoni prebivalcev 5, naš kralj pa kot vladar države z 11 milijoni prebivalcev pa 240 milijonov, vse izračunjeno po naših kronah. Zakaj ta velikanska razlika?!

\* Rabimo besedo »soseska« za »skupštino«, ker je ta pri nas še povsod v rabi za zborovanje kmetov občine, kaj se gre za občinski pašnik.

## Dnevne novice.

Prvega maja, ki padé letos na ponedeljek, praznuje tudi naša tiskarna, radi tega odpade ponedeljkova številka »Straže«.

Č. g. dekan Jožef Janžekovič se nahaja v bolnišnici v Mariboru. Lotila se ga je diabetes v najhujšem štadiju, tako da se je že onesvestil. Previdenega s sv. zakramenti »umirajoče« so ga v noči od velikonočne nedelje na ponedeljek na ukaz primarija g. dr. Matkota prepeljali z rešilnim avtomobilom v Maribor. Bil je že skrajni čas; še nekaj ur zamude in bilo bi prepozno. Bolnik je sedaj vsled skrbne pomoči izven nevarnosti. Toda zdravljenje bo trajalo še precej časa. Bog ga ohrani in krepač!

Konferenca jugoslovanskih škofov v Zagrebu. Dne 25. t. m. se je začela v Zagrebu konferenca vseh jugoslovanskih katoliških vladik. Zbrani so sledeči škofje: dr. Nikola Dobročič, nadškof barski; dr. Jeglič, škof ljubljanski; Franjo Uccellini, škof kotorski; Alojzij Garič, škof banjaluški; dr. Josip Marušić, škof senjski; Anton Aksamović, škof djakovski; dr. Jeronim Mileta, škof šibeniški; dr. Ivo Šarič, nadškof vrhbosanski; monsignor Leopold Ivanišević iz Splita; grško-katoliški škof dr. Erdelj, grško-katoliški apostolski administrator v Bosni in Hercegovini Al. Bazjuk; kanonik iz Dubrovnika Barbič, nadškof zagrebški dr. Bauer ter škof dr. Premuš in dr. Lang. Ta konferenca se bavi z reformističnim pokretom med hrvatsko duhovščino.

Kje je zakon o varstvu delavstva? — Vlada poneverja in cenzurira odloke parlamenta. — Poslanci Jugoslov. kluba dr. Andrej Gosar, Josip Gostinčar in dr. Janko Šimrak so stavili na ministrskega predsednika Nikolo Pašiča vprašanje, kaj je vendar z zakonom o varstvu in zavarovanju delavstva in zakaj ni še razglašen. Na eni strani je vlada z zakonom o redu in radu popolnoma zaščitila nasilja kapitalističnih delodajalcev, delavstvu pa onemogočila uspešen boj za izboljšanje gmotnega položaja, na drugi strani pa vlada trpi brezbrizno, da se delovno ljudstvo od brezobzirnih kapitalističnih podjetnikov izrablja na najbolj nečloveški način. Zadnji čas je, da vlada zakonito zaščiti delavstvo, ki je v naši državi brezpravnejše kot kjer-

koli v Evropi. V isti zadevi je interpeliral ministra za socialno politiko socialistični poslanec Divac. Zakon o varstvu delavstva je že davno izglasoval zakonodajni odbor, pa še doslej ni predan kralju na podpis in nekaj je tudi Pašič zaklenil v svojo miznico. Vlada teh zakonov noče predložiti v podpis, ker zadržujejo stvari, ki ji niso po volji in tako se brezobzirno vezba v vlogi nekega vrhovnega parlamenta.

Minister saobračaja je odgovoril poslancu Vlado Pušenjaku in Nemanjiču, da so vsa dela za zgradbo proge Ormož—Ljutomer—Murska Sobota gotova in da je ves ta elaborat poslan direkciji državnih železnic v Zagrebu v svrhu revizije trase in postaj. Ko se to izvrši, se bo pričelo z delom. Določeno je iz investicijskega posojila za to železniško progo 10 milijonov dinarjev.

Poslanec Pušenjak je stavil upit na ministra kmetijstva, v katerem zahteva, da kmetijski minister v ministrskem svetu izposluje po vzgledu drugih držav dopuste za vojake za čas setve in žetve, kakor tudi, da zastavi ves svoj upliv zato, da se kmalu predloži nov zakon o ustroju vojske, kateri bo vseboval vse kmetške zahteve, ki so se opetovano pisмено predložile ministru vojne.

O posojilu, ki se nudi iz Amerike, piše »Balkan«: »Čim se pojavi od katerekoli strani kaka ponudba posojila, se že vzdignejo v naši javnosti črne kavke od vseh strani ter se združijo v kričanju: ne dajte, domovina propada, kradejo, ropajo nas, ministri bodo zaslužili velike provizije! In radi takih kavk se predstavniki tujega kapitala, ki so prišli z najboljšimi nameni, zgražajo nad našo državo, našim tiskom in celim našim narodom, nam obrnejo hrbet s pomislekom v duši: idite do vraga, umazanci, z vami naj se evropejski postopa! — Veliko škodo imamo od tega. — Svet, ki bi nam mogel in želel pomagati, se na ta način odbija. — Prav ima to šovinistično glasilu, samo da ni dosledno. Vedeti bi moralo, da k nam sploh nikdo ne prihaja v dobrem namenu, da nam pomaga, temveč samo radi svojega profita in izkoriščanja, kakor nekdanji Španjolci in Portugalci v novo odkrito Ameriko. One, ki bi mogli in želeli na dober in evropski način pomagati, so naš režim in pa ljudje »Balkanovega« kova že davno odbili. Celo Francozi, ki se v režimskih listih toliko proslavljajo, so nam v denarnih zadevah pokazali hrbet. Pri tem gotovo niso krive »kavke«, ki vpijejo o ministrskih provizijah.

Svobodno mišljenje in Sokoli. Dopis od Šmarjete na Dravskem polju. Cital sem v »Taboru« člančič »Nesmrtna neumnost« iz Šmarjete. Pisec omenjenega članka opozarja »misleče čitatelje«, da naj si v roke vzamejo predzadnjega »Slov. Gospodarja« ter berejo tam članek »Svobodno mišljenje in Sokoli«. Odzval sem se prijaznemu povabilu ter trezno in preudarno prečital tisti članek. Drugače namreč ne čitam »Slov. Gospodarja«, tokrat pa sem ga na poziv v »Taboru« izjemoma le vzel v roke, da bi se prepričal, »kako klerikalci poneumnijejo ljudstvo«. Pa žalibog sem prišel po treznem daljšem razmišljanju do nasprotnega mnenja in prepričanja, da namreč ravno Sokoli poneumnijejo ljudstvo ne pa klerikalci! Poznam namreč dobro oni protiverski duh, ki veje v sokolskih vrstah in vem tudi za tajne sklepe, ki jih imajo. Sicer pa je to že davno dognana stvar, saj so naši škofje javno označili, da je Sokol protiverski! Nisem klerikalec in tudi Orel ne, tudi Sokol nisem, pa reči moram odkrito, da se popolnoma strinjam s tistim člankom v »Gospodarju« »Svobodno mišljenje in Sokoli«, nikakor pa ne z onim »Nesmrtna neumnost« v »Taboru«. Dobil sem vtis, kot bi bil pisec prvega treznega, pisec drugega pa pošteno pijan. Ne mislim nikogar žaliti, a morda imam prav. Sicer pa gre stremljenje vseh bivših klerikalcev, a so danes demokrati, ker je vlada gemo-kratska, le za tem, kako ubiti katoliški živelj v župniji, razbiti katoliška društva, ugonobiti katoliške organizacije, skratka, že v kali uničiti vsako katoliško misel, to je ideal demokratov. To je pretirano rečeno, mi kdo poreče! Ne, nikakor ne! Evo ti dokazov! Veronauk iz šol, vojaštvo, ki ga plačuje vso ljudstvo, se uporablja v podporo protiverskih Sokolov itd. Gre torej le zato, kako strmoglaviti klerikalno pošast v prepado, to je vzeti ljudem vero. »Avtonomist« pa je pisal: »Pustite ljudem vero, klerikalizem je na zunaj votel, v sredi ga pa nič ni«. Za pobijanje klerikalizma, si želi pridobiti nevenljivih zaslug Šmarječki gospod šolski vodja s svojimi duhoviti in veleučeni članki v »Taboru« in pa s tem, da kliče Sokole-vojake iz Maribora na pomoč, da bi probudil šmarječko mladež. Šmarječani pa že izprevidevajo, za kaj gre in so mu začeli obračati hrbet. Morda pa bo le zmagala pamet treznih Šmarječanov. Saj je gospod »Nadsokol«, tamošnji šolski vodja politični kameleon. Sam je nosil črno suknjo dve leti in ko jo je slekel, se je kot učitelj skrival za hrbet klerikalcev, a ko so dobili vlado v roke demokrati, pa se je naenkrat prelevil. Hotel dokazati svojo učenost, našteva gospod v svojem člančiču »Nesmrtna neumnost« v »Taboru« celo vrsto nemških modroslovcev, ki prekašajo v učenosti tamošnjega gospoda župnika, češ, heureka, zadel sem Ahilovo peto. In zares, gospod župnik je zadel Ahilovo peto, zato pa »velemodroslovce« cvili, saj tudi pregovor pravi, če mački na rep stopiš, pa zacvili. Vi, gospod Mohor, ki poznate vse nemške modroslovce, latinski znate celo boljše kot vsi fajmoštri, blagovolite dokazati: 1. Da Sokol ni protiverski, 2. da sokolska svobodna misel ni taka neumnost, kakor je opisana v dotičnem članku v »Slovenskem Gospodarju«.

Državna podpora za vsesokolski izlet. »Narod« št. 96 javlja iz Beograda: Ministrski svet je na včerajšnji seji odobril Jugoslov. sokolskemu savezu podporo 500.000 dinarjev za vsesokolski izlet. Za Sokole in fašiste je pri nas vedno dovolj državnega denarja za podpore, pojedine in izlete.

Podrobnosti glede nesrečne žrtve v Slov. Bistrici. — Naši poslanci iz Beograda nam poročajo, da se piše vojak, katerega je na tako divjaški način ustrelil na slovenjbistriškem kolodvoru Srbijanec Ilija Bogdanović, Cvetko iz Polzele. Naši poslanci so se radi usmrtitve Cvetka pritožili pri vojnem ministru in ga spomnili na žalostno dejstvo, da se naši oficirji prav nič ne brigajo za vzgojo človekoljubja pri vojaštvu. Vojaški oddelek, h kateremu je spadal Slovenec Cvetko, ni niti obvestil njegovih staršev in sorodnikov o smrti nesrečnega mladeniča. Najostreje obsojbe je tudi vredno dejstvo, da so pokopali ustreljenega dezerterja na način, ki nikakor ne odgovarja spoštovanju do nesrečne žrtve. Vojni minister je zopet obljubil, da bo v prihodnje zabranil nečloveške dogodke slovenjbistriškega kalibra. Poslanci so zahtevali ostro kazen za vojaka, ki je ustrelil Cvetka in kazen za vojaško komando, ki Cvetkovih domačih niti obvestila ni o usmrtitvi.

Zmaga SLS. V občini Ščavnica pri Sv. Ani na Krambergu, kjer so se nedavno vršile občinske volitve, je zmagala SLS. Vložena je bila samo lista Kmetске zveze. Na belo nedeljo se je izvršila izvolitev župana in svetovalcev. Soglasno je bil izvoljen naš vrli somišljenik g. Jožef Kramberger, svetovalec pa: gg. Feijertag Franc, Zemljč Franc in Spindler Anton. V ostalih občinah so vložili kandidaatne liste samo naši pristasi.

Žalostne šolske razmere v Murski Soboti. Pred kratkim je bilo razpisano pet mest na tukajšnji državni šoli. Naša naloga je, da primerno orišemo razmere, ki vladajo tu in razmere učiteljstva do domačega prebivalstva in mislimo, da bo Višji šolski svet zelo previden pri podelitvi učnih mest. Neizmerno brezverje, gonja proti vsemu, kar je katoliškega, ji vladalo na omenjeni šoli še pred kratkim pod Čuček—Hočevanjev strahovlado. Hujškala sta med mladimi, nežnimi srci proti g. katehetu in silila sta mladino k Sokolu, ki tu samo životari in čaka žalostnega konca. V Sokolu se je nadaljevala ona gonja, ubogi otroci so jokaje prihajali domov, a boječi se kazni, so šli zopet k telovadbi. Odpravljeni so katoliški pozdravi in uveden je »Zdravo«. Kjer je kaj liberalnega, protiverskega, tam sta omenjena prva, seveda ostalo učiteljstvo razven treh izjem njema povsod pomaga. Prekmurci jih mrze. Pred dvema mesecema pa je prišel nov vodja, mož, ki ga obžuje mladina, mož, ki gre po načelu: »cerkev in šola sestriči sta dve, ena brez druge hoditi ne sme«, mož, katerega ni sram pokazati svoje bogaboječnosti. Skrb mu je bila šola. Kakor risi je skočilo učiteljstvo Čuček—Hočevanjev kli-ke proti njemu in dvema tovarišicima, ter iskalo intrig in sredstev, uničiti ugled slednjih. Nastal je ogenj na šoli. Sedaj, ko so razpisana mesta, prosimo Višji šolski svet opreznosti. Mi potrebujemo katoliških mož, ne pa brezvernih agitatorjev Sokola in drugih brezverskih društev, hujškačev proti lastnim tovarišem, sovražnikov ljudstva. Učitelj Čuček—Hočevanjev kli-ke ne rabimo, pošljite jih tja, kjer ste jih našli in pobrali.

Socijalpatriotski posl. Kisovar in »zgodovina« agrarne reforme. Iz Rač pri Mariboru nam pišejo: Pred par dnevi nas je milostljivo g. poslanec Kisovar osrečil s posebnim duhovitim »predavanjem«. Razlagal nam je »zgodovino« agrarne reforme. Mož, ki se je pred poslušanjem ukvarjal z iglo in likalnikom, je rekel, da je agrarna reforma stara že 150 let in da smo bili veliki norci, ker tega poprej nismo vedeli. Agrarna reforma je bila tu, a uničil jo je Karl V., ki je odstopil prestol Francu Jožefu I. G. Kisovar je postavil vse zgodovinarje na laž! On je prvi, ki se je upal svetu povedati, da ni Ferdinand drugi predal svoje krone svojemu nečaku Francu Jožefu. Bilo bi zares umestno, da beograjski »univerzitet« nemudoma pozove novega zgodovinarja v svoje okrilje. — Nato je g. Kisovar govoril o poslovanju agrarnih občinskih odborov, toda možu je predla huda, ker se ni vglobil v tozadnevne naredbe. Posamezni razposajenci med zborovalci so mu dajali razne gordijske vzele, katerih pa vkljub svoji spretnosti v žnidarskem »zanatu« ni mogel razvozlati, tem manj pa presekati. Bilo je lušno! G. Kisovar je preskrbel za vsestransko razvedrilo. Vsakdo, ki se je hotel prisrčno nasmejati, je prišel na svoj račun. Njegova slovenščina je bila uprav vzorna. G. poslanec, pridite še o priložnosti, omogočite nam še parkrat nekaj takih zabavnih četrturic. — Devet desetih zvestih poslušalcev.

Beda invalidov. Invalid nam piše: Sem vojni invalid, imam preskrbeti bolno ženo in troje šoloobiskujočih otrok. V hudi zimi sem v južnih Tirolah ozebel, noge so mi otrp- le tako, da se komaj premikam. Iz nog mi teče. Le z največjo težavo zaslužim toliko, da rešim sebe in družino pred gladom. Za zajutrek popijem nekoliko črne kave, kruha si ne morem privoščiti, ker bi ga sicer otroci ne imeli. Opoldne malo krompirčka in repe, za večerjo pa zopet malo črne čorbe. Že dvakrat sem prošil za državno pomoč kot invalid. Samo na kolkih sem potrosil 28 K. Toda rešitve mojih prošenj in pomoči ni od nikoder, vse spi spanje prav- ničnega v Beogradu. Ministri vlečejo visoke plače in če bi dobival samo en odstotek ministrske plače, bi bil dobil preskrbljen. Vse razsipava denar davkoplačevalcev, ki nora- jo sicer pridno plačevati invalidni davek, toda mi invalidi od tega prav ničesar ne dobivamo. Kupujejo in razkoš- no opremljajo gradove kot poročni dar našemu kralju — vse prav in dobro, nikogar nočem zavidati, ako bi le padla drobtinica raz bogate mize naših ministrov!

Posledice rusko-nemške pogodbe. Z ozirom na sklep rusko-nemške pogodbe bo petogradijska luka sprejemala znatno večje množine blaga, kakor dosedaj. Parniki, ki so doslej pristajali v Rigi in Revalu, bodo nadalje dirigirani v Petrograd. V petrogrijskem pristanišču morejo na dan iz- krcati 50.000 pudov blaga.

Francija postaja vsled svoje politike, ki se je na ge- novski konferenci pokazala v vsej svoji odurnosti, zatočiš- če največje svetovne reakcije. Oblastniki Francije so že pripravljeni, da žrtvujejo republikansko ustavo svoje toliko proslavljene države reakciji, v katero se so vgreznili. Monarhisti, aristokracija prihaja do vedno večje veljave. Po Parizu prirejajo demonstracije ter s plakati pozivajo na — pohod francoske vojske v Nemčijo.

Klub »Grohar« razglašajo: Državni odbor prireja v pro- slavo ženitbe Nj. Vel. kralja s sodelovanjem vseh umet- niških društev in grup v kraljevini SHS jugoslovansko razstavo, na kateri bodo sodelovali tudi rumunski umet- niki kot gostje. Klub »Grohar« zato vabi vse oblikujoče umetnike na Štajerskem, da se čim preje prijavijo k ude- ležbi te razstave klubu »Grohar« na naslov profesor Co- tič, Majstrova ulica 17-II., ki daje tudi potrebne infor- macije. Termin do 15. maja.

Na progi Celje—Spod. Dravograd počne s 1. junijem voziti vsako nedeljo, kakor lansko leto turistovski vlak.

Ali je to mogoče? se vprašuje »Hrvat«, da je prepove- dano čitati na vojni akademiji hrvatske opozicijske liste. Hrvatski akademiki se začudeno vprašujejo: Kaka ena- kopravnost je to, ko vendar smejo srbijanski akademiki čita- ti vse srske novine, a mi ne?

Nekaj o pobuni 48. pešpolka. Hrvatski 48. pešpolk je garniziran v Plevlju v Sandžaku sredi gor in planin. Dne 25. t. m. so vojaki na dogovorjeni strel iz puške zapustili vojašnico in izstrelili 300 puškinih strel, ne da bi bil kdo ranjen. Moštvo se je pozneje vrnilo in izjavilo, da se ni hotelo pobuniti, pač pa je hotelo oditi domov na Hrvat- sko in tamkaj odslužiti svoj službeni rok. Srbijansko časopi- seje pretirava pobuno po svoji orijentalški navadi in jo opisuje v groznem obsegu, akoravno je bila pobuna čisto lokalnega značaja in niti vredno ni, da bi se o njej raz- pravljalo na dolgo in široko. Vsekako Plevlje gotovi ni



prikupljiva garnizija in so Hrvati vajeni lepših, toplejših in rodovitnejših pokrajin kot so puste planine v Sandžaku.

**Policajdemokratsko časopisje** se hvalisa, da je prejel narodni poslanec dr. Miloš Radosavljević nebroj pisem od seljakov iz virovitičke županije, ki so nedavno posetili Beograd in Srbijo. Vsa pisma so polna hvale in sladkih besed bratskemu srbskemu delu naroda. Ti hrvatski seljaki iz virovitičke županije so sami učitelji in uradniki policajdemokratskega kova, ki so preoblečeni v seljake na državne stroške v Beogradu in v Srbiji dobro jedli in pili, in v zahvalo za dobro in brezplačno postrežbo se selaj zahvaljujejo gostiteljem, ki jim niso ponudili ničesar — stonj, pač pa je plačala bratske gostitve državna blagajna.

**Potrpežljiv samomorilec.** Zadnjo nedeljo okoli 10. ure predpoldne je prošil v Beogradu pri savskem mostu policaja neki Rus, da naj ga pusti preko na drugo stran. Ker mu je stražar odbil prošnjo, je Rus mirno čakal, sedeč na travi, na promeno straže. Drugemu stražarju je ponovil to svojo prošnjo, a mu jo je tudi ta odbil in Rus je zopet čakal celi dve uri tik pred mostom, da pride tretje oko postavljeno. Celo tretjega stražarja je Rus zaman prošil za dovoljenje prehoda in sedaj je bila Rusova potrpežljivost pri kraju in jo je brez dovoljenja mahnil preko mosta. Policaj jo je udril za drznim Rusom, a ko je ta čutil za seboj redarja, je skočil preko mostne ograje v Savo in valovi so ga odnesli in pokopali. Vzrok potrpežljivega samomora še ni znan.

**Poručnik Švart od 7. pp.** se je dne 20. t. m. ustretil v Novem Sadu. Pred samomorom je popival celo noč po raznih lokalih in prišel zjutraj v vojašnico, kjer se je zaklenil v sobo, si oblekel paradno uniformo, legel na postelj in se ustretil tako, da je obležal pri priči mrtev. Pravijo, da se je ustretil radi nesrečne ljubezni, drugi zopet, da je zapustil bataljonskemu komandantu pismo, v katerem zagotavlja, da gre v smrt, ker ne more gledati borbe med — Srbi in Hrvati.

**Ruski ujetniki se vračajo.** Dne 25. t. m. je došel v Zagreb zopet en transport Jugoslovancev, ki so bili kot avstrijski vojaki ujeti v Rusiji. Večina od njih je oženjena in ima ženo in otroke s seboj. — Policija voha in pretipava te ljudi na vse mogoče načine in ovd vseh strani, da iztakne, koliko boljše življenje so prinesli s seboj. Sprejem torej kakor po navadi. Drugod so jih sprejeli z okrepčilom in lepimi besedami, doma pa z bajonetom in psokom.

**Zrakoplovna zveza med Osijem in inozemstvom.** — Pilot Rudolf Vince iz Osijeka namerava začeti zrakoplovni promet s potniki med Osijem in inozemstvom. Tozadevno je že prošil za koncesijo, a ker se ni čutil nobena oblast v Osijeku kompetentna za dovolitev te koncesije, se je obrnil do ministrstva. Vince lahko čaka na koncesijo, ker je še njegov aeroplan v Nemčiji.

**Poplava v Čakovcu.** Prošli petek je Trnava tako zelo narasla, da se je razlila po Čakovcu. Po nekaterih ulicah so se vozili otroci v malih koritih. Poplava je bila za Čakovce nekaj izvanrednega, ker take poplave ne pomni nikdo v Čakovcu. Voda je kmalu padla in tudi škode ni povzročila nobene.

**Dijak trgovske akademije v Sarajevu** Cezar Levi se je te dni obesil v Sarajevu radi slabih uspehov v šoli.

**Pozor pred sleparjem!** Mariborski policijski komisariat nam javlja: Rajmund Janežič, sin pokojnega Franca in pokojne Helene, rojene Orešek, rojen dne 29. 8. 1889 v Čemebovacu, kotar Varaždin, pristojen v Zagreb, stanujoč v Čemebovacu št. 25, samski, trgovski potnik, govori hrvatski, srednje postave, dolgovatega obraza, kostanjevih las, rujavih oči, oblečen v slabo in ponošeno obleko, goljufa po deželi ljudi s tem, da se izdaja za pooblaščenega potnika zavoda za povečanje slik Ivana Gjurina v Zagrebu in nabira naročila za povečanje slik, pri kateri priliki si pa pusti izplačati tudi predujme ter izstavlja tozadevna potrdila in naročilne listke tvrdke R. Kupfer, Dunaj, Wolfgasse št. 36.

**Na debelo so ga oropali.** Doslej neodkriti zlikovci so vdrli v delavnico zlatarja Bele Vagner v Somboru in mu odnesli draguljev, nakita in drugih dragocenosti v znesku 200.000 dinarjev.

**Vrednost denarja.** Ameriški dolar stane 240 naših K, francoski frank stane 24,80—28 naših kron, za 100 avstrijskih kron je plačati 3,82—3,90, za 100 čehoslovških kron 584—600, za 100 nemških mark 101—106 in za 100 laških lir 1560—1620 jugoslovanskih kron. V Curihu znaša vrednost naše krone 1,87 centima (1 centim — 1 vinar). Od zadnjega poročila je vrednost naše krone padla za 20 točk.

## Gladiatorji.

Druga knjiga. — Anteros.

95. nadaljevanje.

»Le samo trije smo,« je rekel, »tri, proti celemu tropu sovražnikov. — Pa ne bojim se! Zaupam vanj, ki še nikdar ni zapustil svojih služabnikov. Vanj, ki so za njega cezarji in armade kakor peščica prahu pred vetrom ali kakor šop vele slame v peči ognja. — In tudi ti tako misliš, moj sin, tudi ti, dasiravno se morebiti tega še ne zavedaš. Toda prišli bodo časi, ko bodo Njegove dobrote in milosti tudi tebe prisilile, da ga boš pripoznal za svojega gospoda, in ko se boš iz gole hvaležnosti vpisal med tiste, ki mu zvesto služijo do smrti.«

Kolikrat se je Eska v tisti nevarni, grozote polni noči spomnil na slovesne besede starčeve! — Usodni dogodki tiste noči, državni polom, ki je potegnil za seboj toliko tisoč živov, vedna negotovost med upom in strahom, med življenjem in smrtjo — vse to bi bilo pripravilo do blaznosti vsakogar, ki se ni imel na druga naslanjati, ko na lastno moč in odločnost.

Malo velikih činov, ki zahtevajo plemenit heroizem in skrajno vztrajnost, malo jih je bilo storjenih brez pomoči od zgoraj. Čast, ljubezen, patriotizem podpirajo one, ki služijo tem idealom, v njihovih nadčloveških trudih in težavah, ki hučijo prezirati nevarnosti in težave s pogumom, ki je močnejši ko smrt, — pa nobeden teh nagibov ne more vlti tistega zaupanja, ki se rodi iz vere, — zaupanja, ki usposobi človeka, da prenaša dobro in zlo ravnodušno, da gleda na preteklost brez nevolje in v bodočnost brez strahu, da stoji mirno in trdno, četudi je trenutna sedanjost polna nevarnosti in zmede, in da stori kar more, s pogumnim srcem in jasnim čelom in prepušča končni uspeh zaupno in brez strahu svojemu Bogu —.

## Iz Ptuja.

Gospodinjski tečaj za dekleta se vrši, kakor je poročala »Straža« z dne 23. t. m., v Gornjem Velovlaku; pričel se je že dne 18. t. m. Toda v nobenem naših listov tečaj ni bil naznanjen. Gotovo bi se ga udeležilo še veliko naših deklet. Ali ga je morda tajnik okrajnega zastopa, znan eksponent ptujske JDS, objavil samo v svojem uradnem glasilu, v »Ptujem listu«? Naše ljudstvo tega lista ne čita. Po toči je prepozno zviniti; nesmiselno je zato tudi, vabiti dekleta na tečaj, ko se je tisti že teden prej začel.

Pravcata bitka je bila na velikonočni ponedeljek pri Sv. Urbanu blizu Ptuja. Fantje so se sprli med seboj najprej v Mariničevi gostilni; a gostilničar jih je z bikovko spravil iz svoje hiše. Nato so šli v Klemenčičevo gostilno, kjer so pobili vse. Še le, ko so orožniki vklenili in odvedli v zapor pet najhujših razgrajcev, je nastal mir. Kaj bo z našo mladino?!

Črne razmere na Črni gori pri Ptuj. Le malo je krajev v naši zeleni Stajerski, ki bi radi svoje naravne lepote in mičnosti s tako privlačno silo vabili božjepotnike in izletnike k sebi, kakor ravno Ptujška gora. Veličastna, staroslavna cerkev, sijajni kip Matere Božje, pod njenim plaščem nebrojna množica ljudstva, kip, čigar krasota človeka naravnost očara, če si ga natančneje ogleduje. In ta divno krasen razgled po širnem ptujem polju in po haloškem gričevju ter po vsem zelenem Pohorju, to je užitek! Zato pa ljudje kaj radi prihajajo od blizu in daleč na našo Črno goro. Na naši Črni gori pa so tudi črne razmere, kakršnih najdemo malokje na svetu. Takšne fanatične centraliste-samostojne imamo tu, da so za to pripravljeni prodati svojo pamet, svoj razum, svojo voljo, svoj značaj (tega slučajno s svetilko pri belem dnevu ni najti pri teh ljudeh), skratka, vse, vse, pa naravnost vse! Nobeno sredstvo jim ni preizkušeno in presramoteno za dosego svojega, ne ravno lepega namena. Mož, že v letih, s sivo brado in že nekoliko plešast, o v a j a ljudi, ki po svojem političnem mišljenju in prepričanju niso centralisti, oblasti, da bi jim odjedel kruh. Je to mogoče? Pa da, oni visokopostavni, sivobradati samostojne je neki oblasti ovadil svojega sosedo, ki pa ni klerikalec, prosim, pač pa je avtonomist — ter naštel v tistem pismu vse njega resnične in neresnične politične grehe v to svrhu, da bi mu spodbil izvrševanje gostilniške obrti ter odjedel kruh. Ta »snežnobeli značaj« bi bilo jako umestno zabeležiti v našo gorsko kroniko. Vsega obsojanja so vredne takšne zahrbtnosti namere. Pride pa čas, ko bodo tudi ovaduh prišli v roke pravice. Oblast se najbrž ni zmenila za dotično »prijazno in preljubezljivo« ovadbo vsiljivo-uljudnega gospoda Ivka, po domače Janeza, saj se tudi luna ne zmeni, če pes v njo laja.

## Iz Maribora.

Krščansko misleči delavci, člani mariborskih organizacij in drugi somišljeniki se opozarjajo na proslavo 1. majnika, ki se vrši v ponedeljek zvečer ob 8. uri v dvorani Strokovne zveze (Splavarska ulica). Govori poslanec g. dr. Korošec. Manifestirajmo za idejo krščanskega socializma! Sestanek Krščanske ženske zveze v Mariboru se vrši v nedeljo, dne 30. t. m., ob 5. uri popoldne v dvorani SZ (Splavarska ulica).

S priobčitvijo dnevne notice »Tudi kulturno delo« v 97. številki svojega lista so se taboriti hudo udarili po zobeh. Prijatelj »Tabora« je z naslodo opisal »dobro voljo« vojakov-analfabetov, ki pred vojaško realko paradirajo v rdečih »maramnicah« ovitimi tablicami, običajno metlo itd. Ob koncu notice pa je hudomušni »prijatelj« zapisal sledečo neumnost: »Malenkostno se nam vse to zdi, in vendar je tu začetek kulturnega dela. Kdo se je svojčas brigal za analfabete?« — To je pa že malo odveč! Mi pa si usojamo vprašati gospodo okoli »Tabora«: Kolko odstotkov analfabetov so šteli naši polki pod bišvo monarhijo? Ali ni bil zadnji slovenski fant zmogel pisave? Podtikanje taboritov je nesramna žalitev slovenskega narodnega ponosa. Nekdanji vojaški upravi ni bilo treba kar celih kompanij ali bataljonov reševati pred analfebizmom, ker je bilo vojaštvo — pismeno in ker se je za kulturo in izobrazbo prej pobrigalo, predno so fantom natakili vojaške čepice na glavo.

Mariborsko slovensko žensko društvo vabi vse svoje članice, da se udeležijo seje, ki se bo vršila v torek dne 2. maja ob 5. uri popoldne v mali dvorani Narodnega doma.

Eleazar in Kalha sta bila pripravljena. Prvi oborožen do brade, v resnici nevaren nasprotnik, drugi krotek in poln zaupanja kakor vedno, častitljiv v svoji sivi bradi in sivih lasih, in palica je bila njegovo edino orožje.

Krepko so si še stisnili roke in ločili so se.

Eska se je nemudoma podal v tribunovo hišo, v hišo, ki jo je še le pred par urami zapustil v spremstvu Valerijinem, one, ki mu je rešela življenje, — ves srečen, da je zopet prost, in da more spet hiteti k svoji Mariamni —. Dospel je pred palačo.

Molk je vladal v njej, kakor v grobu. Od daljnih ulic so zdaj pa zdaj zadoneli kriki, so se dvigali in so padali, kakor se morje dviga in pada, pa Eska je bil preveč zatopljen v svoj posel, da bi bil pazil nanje.

Vstopil je —.

V portiku je bilo vse tiho in nič se ni zgenilo v vestibulu in v zunanji dvorani in še le, ko se je približal obednici, je čul šum priprav in žvenket kozarcev in steklenic.

Svoje življenje je tvegaj, ko je tiho stopal naprej in pogledal v obednico.

Bila je že razsvetljena za večerjo. Stojč za stebrom je opazoval sužnje, ki so pokrivali mize, čistili posode, prišli cvetlice in delali druge priprave za razkošno pojedino. Vlekel je na ušesa in upal, da bo iz njihovih pogovorov kaj zvedel o Zidinj in njenih zasledovalcih.

Toda glej —! Kaj je stalo tamle —?

Groza ga je spreletela in strah je pretresel njegovo orjaško telo —.

Pogumen je bil mladi Britanec, pa praznoveren je bil. Praznovernost je bila podedovana lastnost njegovega rodu in naroda. Četudi se ni bal ničesar, kar je imelo meso in kosti, ga je bilo strah pred vsem, kar je segalo v kraljestvo duhov in nepoznanega —.

Tamle, deset korakov komaj od njega, je stala posta-

Pri seji se bo določil načrt za zbirko v korist otroške bolnice v Mariboru. Pridite vse! Odbor!

**Za gladojučo Rusijo.** Vse tozadevne prispevke je posiljati na odbor za pomoč gladnim v Rusiji — državna realka — ali pa na blagajno okrajnega glavarstva s pristavkom »za gladojučo Rusijo.«

**Ustanovni občni zbor Društva za ustanovitev in vzdrževanje otroški bolnice v Mariboru,** se bo vršil v četrtek, dne 4. majnika ob 18. uri zvečer v posvetovalnici mestnega magistrata. Prijave članov sprejema član pripravljalnega odbora g. R. Pleskovič v predpoldanskih urah vsak dan v Strossmajerjevi ulici št. 26, pritličje desno (Urad za zaščito dece in mladine). Prijavi se lahko ustmeno ali pisмено.

Trgovine dne 1. maja odprte. Trgovski gremij poroča, da nima s pomočniškim odborom nikake kolektivne pogodbe zaradi praznika dne 1. maja in so tega dne tako v Mariboru, kot v celi državi trgovine ves dan odprte.

Na veliko prodajo tvrdke Franc Mastek v Mariboru. Glavni trg št. 16, se opozarja!

## Posojilnice, ki so bile včlanjene pri Graški zvezi gospodarskih zadrug.

G. dr. Jurtela je v eni številki »Nove dobe« pozival, da se imejtelji terjatev pri bivšem poštnem hranilnem uradu na Dunaju sedaj pridružijo akciji, ki so jo sprožili Ogri.

Tudi posojilnice sistema Raiffeisen, ki so bile članice graške zveze, imajo še svoje naložbe v Gradcu. Te naložbe je navedena zveza ponudila dne 14. septembra 1919 svojim bivšim članicam v izplačilo z dostavkom, da do 20. septembra 1919 naznanijo banko, na katero naj denar — nežigosane bankovce — pošlje. Seveda teh ni bilo mogoče sprejeti, ker je finančno ministrstvo v Belgradu dne 28. decembra 1918 prepovedalo vsak uvoz bankovcev avstrijsko-ogrskega izvora.

Znano sedaj ni, ako je takrat tudi vlada avstrijske republike izvoz papirnatega denarja dovolila, ali je hotel ta graški Verband svoje bivše članice samo za nos voditi in se samo kazati za izplačilo pripravljenega. Če je taka prepoved od avstrijske strani obstojala, tedaj bi moral Verband v svoji ponudbi dostaviti, da hoče za prenos bankovcev izposlovati dovoljenje pri svoji vladi in priporočati svojim nekdanjim članicam, naj enake korake podvzamejo pri svoji novi vladi.

Celjska Zadruga zveza je v imenu svojih članic naznanila v Gradcu, da je prenos bankovcev prepovedan. Od tistega časa ni Verband več pisal, kedaj in kako hoče izplačati naložbe naših posojilnic. Stvar se vleče do danes. Vsled izgube obresti od tistih v Gradcu ostalih naložb so prišle vse te posojilnice v nevarnost, da propadejo, ker so vsled tega pasivne. Juristi pravijo, da je nastal položaj teh posojilnic vsled višje sile (vis maior).

Torej ni nihče od posojilničnih upraviteljev kriv, ako so prišle v opasen položaj. Vprašanje pa nastane in to je najvažnejše pri vsej stvari, kdo bo trpel škodo, ki je vsled odpadlih obresti in valutne razlike nastala.

Ce se dožene, da Verband vsled prepovedi naše vlade ni mogel v mesecu septembru 1919 naših naložb izplačati, ker takrat razlike v valuti ni bilo opazati, verda je jasno, da zadene krivda našo vlado. Zato bi bila tudi njena sveta dolžnost, da nastalo krivico poravnava, bodisi z brezobrestnimi, dolgotrajnimi posojili ali s podporo. Kajti udi prizadetih posojilnic se bodo branili z vsemi sredstvi, iz svojega žepa plačati tako velike izgube, ki so nastale vsled »višje sile.«

Ali naj vlagatelji trpijo škodo, če so v dobrem zaupanju v bližnjih posojilnicah naložili svoje prihranke?! Poslanci vseh strank morajo tukaj vmes poseči in zadrugištvu pred katastrofo obvarovati ter članstvo kakor vlagatelje ščititi pred izgubo. Pomisliti je treba, da v bližini propadle posojilnice za pol stoletja in še dalje ne bo nobena zadruga več mogla nastati, ker se bodo ljudje bali pred polomom. Če se tem potom stvar ne more poravnati, bode seveda še sodnija morala odločilno besedo izreči. Treba bi bilo, da se delegatje teh posojilnic nemudoma zberejo.

Najpriljubnejše mesto bi bilo Celje in sicer dne 7. maja t. l. v kolodvorski restavraciji.

Katera posojilnica se udeleži sestanka, naj blagovolj nazniti posojilnici v Zetalah pri Rogatcu

va tribunova, smrtnobleda lica in s temnimi obroči krog oči, belo oblečena —.

Z roko — tenka kakor senca se je zdela Eski — je kazala postava na posamezne sedeže in dajala naročila z globokim, grobnim glasom —.

»Ni je še —?« je vzklila prikazen s trudno, nemirno nepotrpežljivostjo. »Še ni prišla —? Lenuhi —! Dobro —! Prvo mesto mora biti za njo! Hoj, sužnji, več cvetic! Napolnite čašo s Falerničanom in postavite jo blizu moje!«

Dobro je razumel Eska, za koga veljajo vsa ta naročila —.

Četudi mu je izprva otrpnila kri pri nepričakovani prikazni, se je vendar prilomastila otresel strahu, zbral vse svoje dušne zmožnosti in si poklical nazaj svoj pogum. Spoznal je, da se hoče tribun, najsi je bil živ ali mrtev, na vsak način polastiti Mariamne. — Pa prisegel si je Eska, da bo to zabil, in če bi tudi moral s svojo lastno roko umoriti svojo črnoko ljubo —.

Ni bilo več dvoma, da sta nameravala Damasip in Oarses pripeljati svojo ujetnico naravnost v tribunovo hišo in da sta Kalha in Eleazar ubrala napačno pot. Kaj bi bil dal, če bi imel sedajle pri roki modri svet Kalhov in krepko pest Eleazarjevo!

Ali je še bilo časa izmuzniti se odtod neopaženo in ju poklicati —? Trije odločni možje bi si vsekakor priborili pot tudi skozi Placidove sužnje —. In še pred prihodom gladiatorjev se je to moralo zgoditi, če so sploh hoteli upati na uspeh —.

Toda očividno so jo tu pričakovali vsak trenutek. — Utegnili bi priti — strašna misel! — med tem, ko je on hitel po pomoč —. In če je bila v tribunovih rokah, je bilo prepozno!

(Dalje prihodnjic).



Nova emisija delnic Trgovske banke d. d. Ljubljana. Pred kratkim ustanovljena Trgovska banka je na svojem izrednem občnem zboru dne 25. marca 1922 sklenila zvišati delniško glavnico od 10 milijonov na 30 milijonov K. Natančnejše pogoje subskripcije prinaša današnji insert.

Na drobno **TRGOVINA** Na debelo  
emajlove, steklene, porcelanaste in majolične posode se  
priporoča cenj. občinstvu  
**Albert Vicel, Maribor, Glavni trg 5.**

**Vinotoč, podvejo**  
pri Jeriču, Lajtersberg  
173 **odprt.** 3-3

**VRVI**  
za zvonove, poljubna dolžina  
in debelost, kilogram po 90 K  
se naročijo pri  
Alojziju Gniusek, tlgovec,  
Maribor, Glavni trg 6. 189 4

**Trapistovski SIR**  
vsakovrstno južno sadje  
prvovrstno pri  
**MATIJA LAH-U**  
Glavni trg 4, Maribor.

**POZORI**

Lincerplavotisk 1 m K 74, šifon  
la 1 m K 68 do K 84, pepita  
100 cm širok 1 m K 120, srajce  
gladke in pisane od K 140 do  
K 220, hlačešina 128 cm širok  
1 m K 180, žičnate žimnice, ve-  
likost po meri po K 480 do  
K 700. vrvi za perilo 15, 20, 25,  
30, 40 in 50 m dolge. Vrvi za  
seno, splave, kleti, zvonove vsa-  
ke debelosti in dolžosti. Noga-  
vice za moške, ženske in otroke.  
Glavni in žepni robci, molinos  
platno, modro platno, predpas-  
nike, moške cajg-hlače, obleke  
za otroke, posteljne slamnjače,  
glavnike, krtače, biks, krema,  
milo za roke, britve, žepne nože  
plahte im regnirane za vozove,  
mlatnice in konje v vsaki ve-  
likosti po 1 m K 00—, pa-  
namaštof beli 180 cm širok 1 m  
K 260— i. t. d. vse po najnižjih  
cenah v trgovini

**ALOJZIJ GNIUSEK**  
Maribor, Glavni trg 6. 110

**Razširjajte povsod naše liste!**

**Raglas.**

**Dražba lovov v mariborskem okraju.**

Dne 8. maja: Ciglence, Dragučova, Sp. Dupljek, Grušova, Sv. Marjeta na Pesni., Sv. Martin pri Vurbergu, Sv. Peter pri Mariboru, Vosek.  
Dne 9. maja: Cirknica, Dobrenje, Gradiška, Št. Ilj v Slov. gor., Kaniža, Pesniški dvor, Plač, Selnica na Muri, Vrčice.  
Dne 10. maja: Jelovec pri Kamnici, Kamnica, Krčevina, Sv. Križ, Selnica na Dravi, Svecina, Bresternica, Vukovski dol.  
Dne 11. maja: Sv. Jurij ob Pesnici, Zg. Sv. Kungota, Ploderšnica, Polčka vas, Slemen, Sp. Šentjakovski Dol.  
Dne 12. maja: Bistrica pri Limbušu, Bistrica pri Rušah, Cinžat, Lehen pri Ribnici, Loka, Sv. Lovrenc na Pohorju, Recenjaki, Rudečibreg.  
Dne 13. maja: Fram, Gorica, Sp. Hoče, Ješenca, Sv. Marjeta na Drav. polju, Orehova vas, Pivola, Rače.  
Dne 15. maja: Dogaše, Morje, Pobrežje, Ranče, Razvanje, Studenci, Tezno.  
Dne 16. maja: Sv. Ana, Brezje, Jelovec Makole, Luščka vas, Modraže, Pečke, Poljčane, Stanovsko, Zabljek.  
Dne 17. maja: Slov. Bistrica, Zg. Bistrica, Cigonice, Črešnjevci, Laporje, Zg. Ložnica, Sv. Martin na Poh., Ritoznoj, Smrečno, Studence.  
Dne 18. maja: Bojtina, Bukovec, Dežno, Hošnica, Kalše, Kovača vas, Sp. Nova vas, Ogļenšak, Oselj.  
Dne 19. maja: Frajham, Gabernik, Pokoš, Sp. Poljskava, Zg. Poljskava, Pretež, Šentovec, Vrhloga, Vrhole.  
Dne 22. maja: Drvanja, Korena, Kremberg, Sv. Lenart, Zg. Ročica, Šetarova-Radehova, Zimica.  
Dne 8. do 15. maja se vrši dražba v veliki dvorani okr. glavarstva, 16. do 19. maja v obč. pisarni v Slov. Bistrici, dne 22. maja v obč. pisarni pri Sv. Lenartu.  
Z dražbanjem se začne vsak dan ob 8. uri zjutraj in sicer se kličejo občinski lovi po redu, po katerem so navedeni v tem razglasu.  
Okrajno glavarstvo v Mariboru, dne 18. aprila 1922.  
Okrajni glavar: dr. Lajnšič, s. r.

**TRGOVSKA BANKA D.D. LJUBLJANA**

**POZIV**

**k subskripciji novih delnic.**

Izredni občni zbor Trgovske banke, d. d. Ljubljana, je sklenil dne 25. marca 1922 zvišati delniško glavnico

**od K 10,000.000— na K 30,000.000—**

**z izdajo**

**50.000 novih delnic á K 400— nom. v skupnem znesku K 20,000.000—.**

pod sledečimi pogoji:

1. Dosedanji delničarji imajo pravico prevzeti na podlagi vsake stare delnice eno novo po K 400.— nom. K 480.—, več 5 % obresti od nom. K 400.— od dne 1. februarja 1922 pa do dne plačila.
2. Vsi oni subskribenti, ki so že pri prejšnji emisiji subskribirali in znesek vplačali, dobe nove delnice pod istimi pogoji, kakor pod točko 1.
3. Nedelnarji dobe delnice proti takojšnjemu plačilu po tečaju K 530.— več 5 % obresti od nom. K 400.— od dne 1. februarja 1922 do dne plačila.
4. Nove delnice so deležne čistega dobička za l. 1922 in opremljene s kuponom za l. 1922.
5. Nove delnice se izročijo subskribentom tekom l. 1922.
6. Reparticijo delnic določenih na nove delničarje, si pridržuje upravni svet po končanem subskripcijskem roku.
7. Subskripcija novih delnic se vrši od dne 3. aprila do dne 3. maja 1922, in sicer:
  - a) pri Trgovski banki d. d. Ljubljana (začasni poslovalnici v Beethovnovi ulici št. 10) in njeni podružnici v Mariboru;
  - b) pri Kmetiski posojilnici za ljubljansko okolico, Ljubljana.
8. Ako bi se posameznim subskribentom ne moglo dodeliti polno število vpisanih delnic, se vplačani zneski pridržijo in se bodo dodelitev manjkajočih delnic izvršila pri novi subskripciji.

V LJUBLJANI, dne 25. marca 1922.

**Upravni svet Trgovske banke d. d. Ljubljana.**

**Gostilničarji, kavarnarji in vinogradniki pozor!**

**Trgovina z vinom**  
**Franjo Cajnko v Slovenjgradcu**

Naznanjam, da sva se z mojim kompanjonom A. Osetom razdružila, ter vodim naprej vinsko trgovino v Slovenjgradcu sam, katero sem si kot lastnik večjih vinogradov in kot spoznavalce vseh boljših vinorodnih krajev upeljal tako, da lahko ob vsakem času svoje cenjene odjemalce postrežem z najboljšim blagom. V zalogi imam: Muškatelj, graševino (rizling), burgundec, traminec, šipon in druga boljša namizna vina iz vseh boljših vinorodnih krajev. Kupujem vsa najboljša vina od producentov po najvišji ceni.

**Vino v steklenicah (buteljke).**

Se priporoča in želi vsem starim in novim odjemalcem vesele velikonočne praznike.

**FRANJO CAJNKO**  
trgovina z vinom, Slovenjgradec.

**Radi prodaje in povečanje trgovine**

**VELIKA PRODAJA**

vseh vrst sukna, platna in sploh vsega manufakturnega in modnega blaga se vrši pri tvrdki

**FRANC MASTEK na Glavnem trgu št. 16, Maribor.**

**Prodajalo se bo do 30 odstotkov pod faktično ceno.**

O resnično znižanih cenah se lahko vsak sam prepriča, ako si ogleda izložbe in bogato zalogo z nanovo ocenjenim blagom.

Vsakemu se svetuje naj ne odlašja z nakupom, dokler je še bogata izbira.

**Velika prodaja traja samo od 1. do 22. maja in sicer dopoldne od 8. do 12. ure in od 2. do 5. popoldne.**

Se priporoča

**FRANC MASTEK, manufakturna in modna trgovina, Maribor, Glavni trg 16.**